

[Victor Pürschel.]

er jo dette, at Regeringen, som alle ved, ikke vover at bringe dette Forslag ud til en Folkeafstemning paa sine egne Vælgere, ja, vel knap vover at gøre det med den Tilslutning, det hidtil har faaet fra konservativ Side.

Ideen i Forfatningen af 1915 er efter min Opfattelse den, som jeg tidligere har udviklet, at Menneskehedens Historie viser, at Udviklingen gaar i Svingninger, lignende et Penduls: en Tid til højre, derefter tilbage og en Tid til venstre. Betragtningen er da den, at et Samfunds Udvikling er bedst tjent med, at Lovgivningsmagten ikke følger Udslagene helt ud, men holder sig nærmere ved Midtlinien, hvad der ogsaa er en efter min Mening fuldkommen rigtig Betragtning. Derfor er Landstinget lavet saaledes, at det følger Udviklingen, men følger den langsommere; end Folketinget gør det.

Denne Forfatning kasserer man nu i det Øjeblik, da dens Idé skulde vise sin Bærekraft. Det er i dette Øjeblik, vi skulde til at se, om den Tanke, der ligger bag Forfatningen, er rigtig. Nu har Socialradikalismen her i Landet faaet den fulde Magt, men den har først faaet den paa et Tidspunkt, hvor Faren for de voldsomste Udslag, som vi alle ser det og ved det, er betydelig afsvækket. Nemesis har indhentet Regeringspartierne, der nu paa meget vigtige Omraader er paa et flugtlignende Tilbagetog fra en hel Del af det, paa hvilket de har samlet deres Flertal.

Afrustningen er det typiske Eksempel paa, hvorledes Forfatningen af 1915 har virket rigtigt. Vi havde først Socialdemokratiets ubetingede Afrustningsforslag, derefter et Nedrustningsforslag, saa et modificeret Nedrustningsforslag, saa en Stabilisering, og i Øjeblikket er vi ved en moderat Udvikling af Forsvaret. Hvis ikke Landstinget havde været her i Landet, vilde et af Afrustningsforslagene have været gennemført. Nu viser det sig, at Landstinget her har svaret fuldkommen til Forfatningens Idé, idet det har tvunget Socialdemokratiet til en Pause, der har medført, at det er naaet til et, som alle Mennesker nu erkender; rimeligere og fornuftigere Stade i denne Sag.

Dette kunde belyses ogsaa ved andre Eksempler, men Tiden tillader det ikke.

Jeg sagde før, at da Socialdemokratiet havde erobret Magten i Landstinget, var dermed Drivkraften i dets Forfatningspolitik borte. Derfor stod vi over for et i Danmarks politiske Historie overordentlig interessant Moment. Vi stod over for det,

at Regeringspartierne maatte konstatere deres manglende Evne til at gennemføre den Forfatningspolitik, hvorom de havde raabt saa højt. I det Øjeblik det skulde vise sig klart for alle, at dette Raab om det privilegerede Landsting, der var en Hemsko, en skadelig Hemsko, for Udviklingen her i Landet, ikke rummede nogen Realitet, i det Øjeblik da Systemet Stauning skulde stilles over for Valget enten at følge Agitationslinien med det næsten sikre Resultat, at deres Vælgere ikke kunde følge dem i Kravet om en Forfatningsændring, eller, hvis de ikke vovede dette, hvad jeg ikke tror, de vilde have vovet, skulde sætte sig til Rette og hygge sig i Udnyttelsen af det Landstingsflertal, som de havde bebrejdet andre at bruge, kan jeg ikke se rettere, end at der havde været en Mulighed for at tilføje Socialradikalismen et afgørende Nederlag her i Landet. Men i dette Øjeblik da kom den konservative Ordfører Socialradikalismen til Hjælp. Jeg tror, at Historiens Dom vil blive, at dette var et skæbnesvangert Fejltrin.

Forfatningen af 1915 havde, som det er sagt og erkendt fra alle Sider, en teknisk Fejl: den gav ingen Anvisning paa en Løsning af en Konflikt mellem Folketing og Landsting. Mangelen er nu mere af teoretisk end af praktisk Interesse. Den konservative Ordfører har udførligt belyst dette. Jeg synes, man har Lov til at sige, at Historien viser, at nogen Skade for det danske Samfund er der ikke sket derved. Jeg tror ikke, det kan paavises paa noget Punkt. Men Mangelen var der, og jeg har altid erkendt, at det var en Mangel, og jeg har for mit Vedkommende altid været rede til og ønsket, at man skulde erklære sig villig til at rette denne Fejl ved Forfatningen. Jeg røber ikke nogen Hemmelighed ved at sige, at jeg ogsaa har tilskyndet mit Parti til at optage en Forhandling herom, medens man endnu havde den stærke forhandlingsmæssige Stilling, at der var Konservativt-Venstreflertal i Landstinget. Det vilde man nu imidlertid ikke, men ikke saa snart var Flertallet skiftet, før man erklærede sig villig til at forhandle.

Saa begyndte Forhandlingerne, og det Program, hvormed de to forligte Parter gik ind i Forhandlingen, var fra Socialdemokratiets Side ikke i nogen fremragende Grad Republikken. Den var allerede lagt paa Is noget tidligere, og den socialdemokratiske Ordfører puttede den, om muligt, endnu længere ind i Isskabet i sin Tale i Gaar, der i øvrigt indeholdt en saa smuk Anerkendelse til Kongemagten her i Landet, at vi, der er Tilhængere af Kongedømmet,